

NBR

Depotbiblioteket

91SD17804

Alma Fahlström

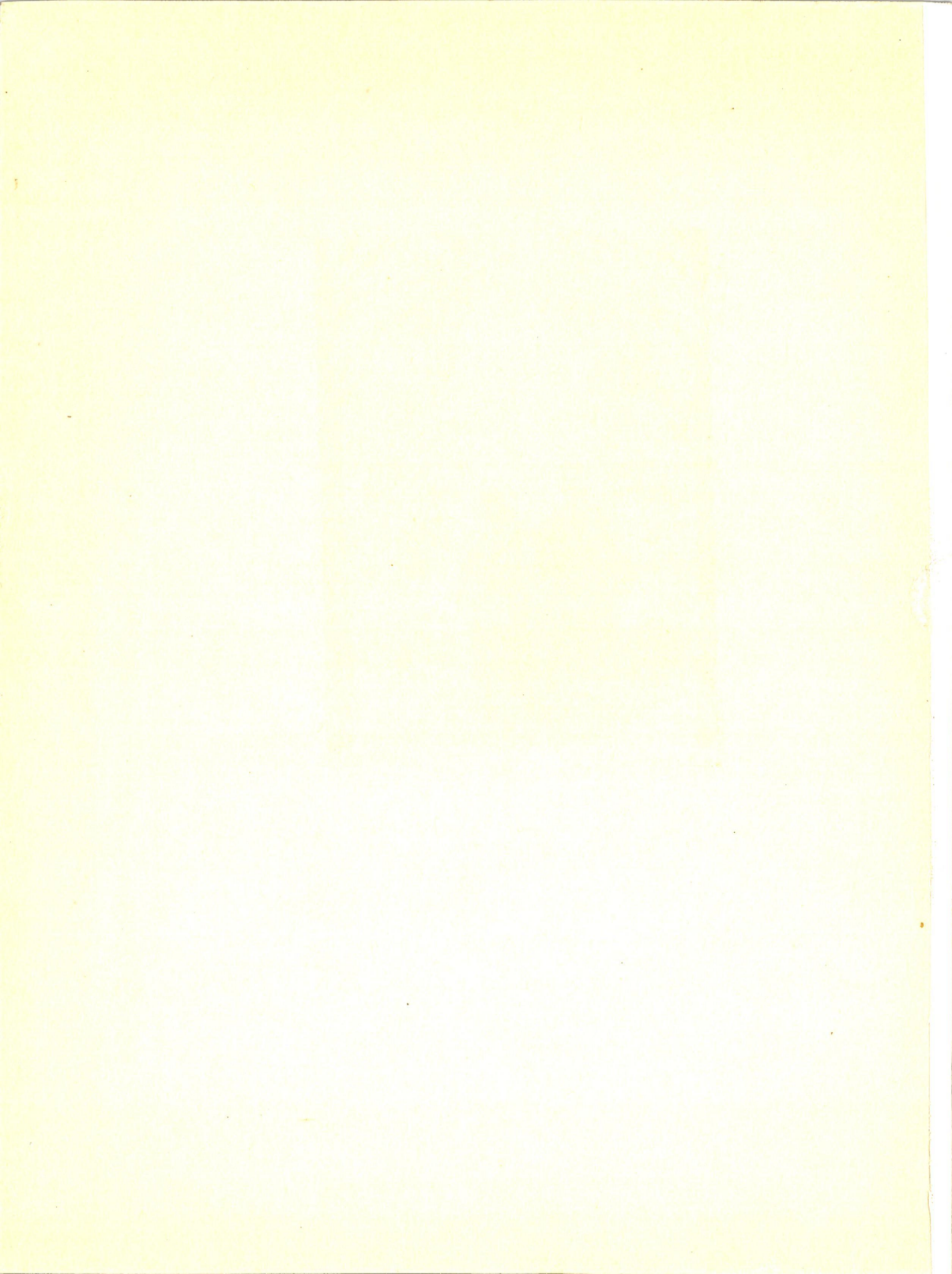

17
PORTRÆT MEDALJONGER

FRA DET GAMLE

Christiania Theater

ASCHHOUG

I 7

PORTRETTMEDALJONGER

FRA DET GAMLE
CHRISTIANIA THEATER

I 7
PORTRETTMEDALJONGER

FRA DET GAMLE
CHRISTIANIA THEATER

AV

ALMA FAHLSTRØM

*NB-Rana
Depotbiblioteket*

FORLAGT AV
H. ASCHEHOUG & CO. (W. NYGAARD)
OSLO 1944

15820

Magasin

Narvik Folkebibliotek

920

41

Utgått av Narvik
biblioteks samlinger

Jean Peter Louis Nielsen

1808—1900

Jean Peter Louis Nielsen, sønn av sukkerraffinadør *Jonas Nilsson* fra Sverige og *Marguerite Hermann* fra Frankrike, født i Kjøbenhavn 28. desember 1808, død i Kristiania 12. april 1900. Gift i Trondhjem 27. juni 1840 med *Sophie Amalie Gylche*, født 30. januar 1815, død i Kristiania 14. januar 1887, datter av artillerikaptein Johan Frederik Gylche og Cornelia Birthing.

Nielsen hadde en fransk mor og blev døpt i den fransk reformerte kirke, derfor de franske navneformer ved hans dåp. Han var elev av Kunstakademiet og siden maler ved Den kgl. Porcellænsfabrik, men kjærligheten til teatret blev for sterk.

Som elev blev han utdannet i Det kgl. Theaters skole og tok med tradisjonen derfra i sin kultiverte skuespillkunst. Efter en debut, som ikke førte til engasjement, drog han med den danske direktør Julius Olsen til

Jean Peter Louis Nielsen

Bergen, hvor han debuterte 1. september 1830 som Stig Andersen i «Niels Ebbesen» og senere til Trondhjems Theater, hvor han var et par år. 8. september 1834 debuterte han på Christiania Theater som Philibert i «Brødrene Philibert». I de 55 år han virket ved dette teater, spilte han i et stort og forskjelligartet repertoar — fra Hans Mortensen i Heibergs «Aprilsnarrene» til Bisp Nikolas i Ibsens «Kongsemnerne». Nielsen var en begavet og intelligent karakterskuespiller, som tok alle sine oppgaver — små og store — like interessert og samvittighetsfullt. Han blev på sin post som den siste danske skuespiller ved Christiania Theater, til han 1889, en og åtti år gammel, trakk sig tilbake. Da hadde han optrådt henved 5 000 ganger og spilt ca. 500 forskjellige roller. På sin 90 års fødselsdag hevet han personlig sin forfalne livspolise. Han kunde ennu 1. september 1899 være tilstede ved Nationaltheatrets åpningsforestilling. Noen måneder senere døde han.

Christian Jørgensen

1812—69

Christian Jørgensen er født 12. februar 1812 i Kjøbenhavn, død der 29. mai 1869.

Jørgensen var først elev ved Kjøbenhavns Kgl. Theater, men her fikk han ingen større oppgaver. Så reiste han til Norge og søkte sig inn ved Christianias offentlige Theater, som var opprettet og ledet av den svenske skuespiller Strömberg i 1827. Han debuterte der 5. oktober 1831. Efter teatrets brand 5. mars 1835 fulgte han med personalet til Det dramatiske Selskabs lokaler i «Grønshaven», hvor der blev gitt forestillinger i de følgende to sesonger, til det nyopførte teater på Bankplassen blev åpnet 4. oktober 1837. Jørgensen var en betydelig karakterskuespiller med stort og mangesidig repertoar. Hans vakre, mandige ytre og klangfulle organ gjorde ham selvskreven til de store helteroller i de Oehlenschläger'ske tragedier og i Bjørnsons og Ibsens første opførte stykker, hvori han spilte

Christian Jørgensen

Kong Sverre i «Mellem Slagene» 1857 og Ørnulf i Ibsens «Hærmændene paa Helgeland» 1861. Med slegen og pointert replikk virket han utmerket i franske salongkomedier. Og hans fine og muntre lune strålte i lystspill og vaudeville. Han hadde en omfangsrik og skolert sangstemme, som han fikk bruk for i større syngestykker og opera — således sang han både titelrollen og Leporello i Mozarts «Don Juan». Som instruktør hadde han verdifull innflytelse på de unge skuespilleres kunstneriske utvikling. I ubrutt virke ved teatret 1831—63 representerte han sin tids betydeligste skuespillkunst. Med sin intelligens, kraft, varme og lune hørte han til datidens mest populære skuespillere i Kristiania både i publikum og presse. Med stipendium fra teatret gjorde han en studiereise til Kjøbenhavn, Hamburg og Berlin i 1838.

Jørgensen var gift med den talentfulle danske skuespillerinne *Cecilie Gade*, født 1814, død 1890. Hun debuterte på Christiania Theater 9. september 1835. I mange år var hun blandt teatrets betydeligste og mest benyttede kunstnerinner. Hun fulgte sin mann da han tok avskjed i 1863. De flyttet derefter til Kjøbenhavn.

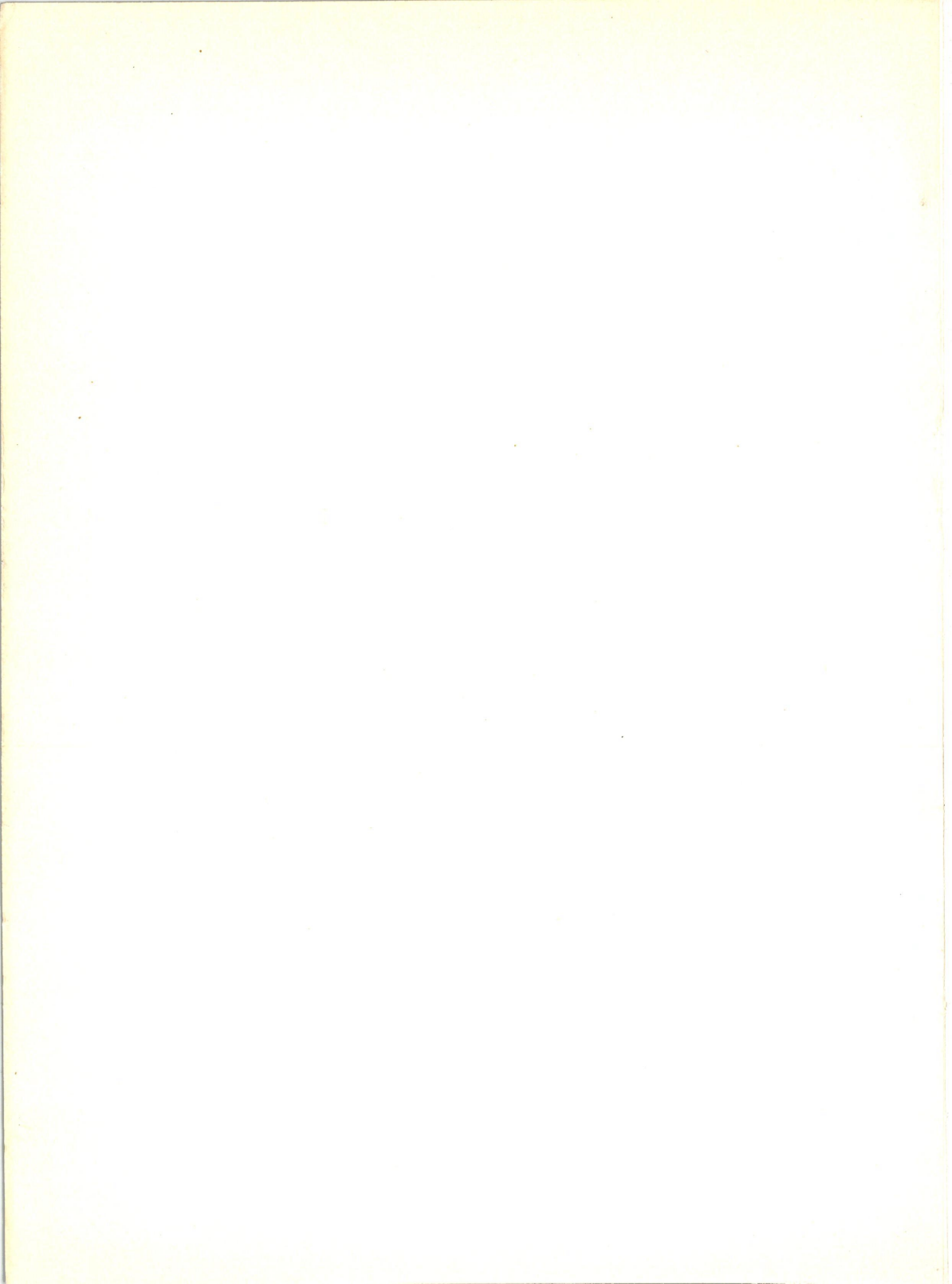
Christian Jørgensen

Henrik Ibsens skjønnne dikt: «Til en bortdragende Kunstner» er tilegnet Jørgensen. Ibsen skriver her: «Sent skal Tidens Storme veire bort din Sagas Seire.» Jørgensen var den første sceniske kunstner i Norge som blev ridder av St. Olavs orden.

Sofie Parelius

1824—1901

Sofie Parelius var født i Bergen 18. september 1824 av foreldre skibskaptein Henrik Parelius og Sofie Daam. Hun debuterte på Det norske Teater i Møllergaten, Christiania, 1852 som Jeanne i «Matrosen» av Sauvage. Her var hun i tre år, til hun i 1855 optrådte på Christiania Theater som Ragnhild i Oehlenschlägers «Dronning Margareta» og Birtha i «Gudbrandsdølerne». Til dette teater har hun så senere vært knyttet med undtagelse av et par sesonger hvor hun spilte i Bergen, et år som hun tilbragte i Paris sammen med sin svoger skuespiller Georg Krohns familie, samt i to år, da hun spilte på det Bjørnsonske streike-teater i Møllergaten.

Det har således ikke vært så store ytre omskiftelser i Sofie Parelius' lange teatertid — men hun blev en uvurderlig kunstnerinne for vår scene og vårt publikum.

Sofie Parelius

Kjære gamle, vår alles «Tante Fia»! som alltid var jevn og varm og deltagende — med et vennlig og opmuntrende ord til alle. En hederskvinne, absolutt fri for teaterintriger, og som alltid var like fordringsløs som betydelig i sin kunst. Hun var et eksempel for oss ved den flid og det alvor hvormed hun forberedte sine store komiske skikkelser. Hun var uimotståelig patetisk som Grethe i «Kjærlighed uden Strømper», kraftig og uredde som Malla i «Geografi og Kjærlighed», saftig og håndfast som Nille i «Jeppe», bekymret og forfjamsset og falmet som Frøken Skjære i «Kjærlighedens Komædie», rørende i sin naive stolthet over sønnen i «Peer Gynt» og stor i den med enkel kunst utførte dødsscene. I den korte episode i «Over Ævne I» fylte hun som presteenken scenen med høi-
het og adel.

Gjennem alle rollene strålte et gjenskinn av hennes rike, varme personlighet. Hvem av dem som har sett henne spille, kan glemme da hun i «Landmandsliv» bar inn det store dampende fatet på juleaftenen og triumferende forkynte: «Her kommer jeg med gåsen!»

Efter festen i Nationaltheatrets store foyer 14. mai

Sofie Parelius

1900 på hennes æresaften — den siste — blev hun trukket hjem av unge skuespillere, som spente hestene fra vognen og ved fremkomsten tok av sig snippkjoler og vester og bredte dem ut for hennes føtter. Hun mottok denne hyldest like mild og verdig som alltid og satt i ekvipasjen med blomsterbuketten i de foldete hender. Hun lignet dronning Victoria i kronings-optog.

Festlige, beskjedne, naive og frodige Sofie Parelius!
Hun var dekorert med «Literis et Artibus».

Georg Herman Krohn

1831—70

Georg Herman Krohn, sønn av konsul *Michael Krohn*, var født i Bergen 16. august 1831. Krohn blev student fra Bergens Katedralskole 1849 og studerte teologi til 1854. I studentertiden utmerket Krohn sig som talentfull og interessert studenterskuespiller. Han studerte senere skuespillkunst i utlandet, og drevet av sin kjærlichkeit til scenekunsten opgav han sitt studium og debuterte på Bergens teater 24. oktober 1856 som Erasmus Montanus. Han slo helt igjennem og gikk inn i et stort repertoar som karakterskuespiller. Sesongen 1859—60 virket han også som instruktør. 1860 gikk han sammen med sin hustru til Det norske Theater i Kristiania, og da dette i 1863 var sammen-sluttet med Christiania Theater, fulgte han med dit. Her kreerte han bl. a. Rizzio i Bjørnsons «Maria Stuart». Kort efter forlot han scenen og bosatte sig med sin familie i Paris, hvor han blev ansatt i et norsk han-

Georg Herman Krohn

delsfirma. Denne tid benyttet han til flittig studium av fransk teater. Under et tilfeldig opphold i Bergen blev han i 1867 tilbudt stillingen som artistisk leder av Christiania Theater efter Bjørnsons fratreden. Dette tilbud avslo Krohn. I 1869 blev han igjen knyttet som skuespiller til Christiania Theater hvor han skapte en rekke ypperlige sceniske skikkelser. Bl. a. kreerte han Lundestad i «De unges Forbund» med så typisk karakteristikk at den har dannet tradisjon for senere utførelser. Skarp intelligens, vidd og fin kultivert smak særpreget hans sceniske skikkelser og plaserte ham i første rekke blandt teatrets talentfulle kunstnere. På høiden av sin kunst døde han plutselig i Kristiania 15. mai 1870 — 39 år gammel.

Krohn skrev i tidsskrifter og aviser om teaterspørsmål og utgav enkelte dikt, således prolog ved åpningen av Drammens nye teater (1870).

Gift i Bergen 20. september 1859 med skuespillerinnen *Olufine Martine Elisabeth Sullustad*, født der 28. mai 1832, død i Kristiania 19. november 1900, halvsøster av skuespillerinne Sofie Parelius og datter av artillerifyrverker Ole Martin S. og Sofie Daam.

Krohns sønn *Michael Krohn*, født i Kristiania 9.

Georg Herman Krohn

september 1867, død der 29. juli 1918, debuterte 18. november 1890 på Christiania Theater som Mascari-
rille i «Les précieuses ridicules» og var engasjert ved
Den nationale Scene i Bergen 1891—1900, ved Na-
tionaltheatret 1900—04, var derefter regissør samme-
steds 1904—07 og sekretær 1907—18. Han var inn-
tagende frisk og munter i sine mange lystspill og farse-
roller, og i operettene støttet han godt med sin vakre
stemme og sin musikalske kultur.

Ludvig Oscar Josephson

1832—99

Ludvig Oscar Josephson var født i Stockholm 20. februar 1832. Chef for Christiania Theater fra 18. februar 1873 til sesongens slutt 1877. Hans foreldre var jøder, grosserer Salomon Josephson og Beata Levin. I hjemmet blev han påvirket av en kunstnerisk omgangskrets og hadde tidlig utpreget interesse for teatret. Faren døde uten å efterlate sig noe, og moren, som satt igjen med fem barn, sendte Ludvig 14 år gammel i konditorlære. Han sluttet dog snart i bakeriet og fikk plass som lærling i Bonniers bokhandel. Herfra blev han 19 år gammel sendt til Paris, hvor han fikk rik leilighet til å studere fransk litteratur, skuespill og opera. Efter videre utdanning i Belgien og Tyskland debuterte han ved hjemkomsten 1858 som skuespiller på Mindra Teatern. Fra 1861—67 var han knyttet til Dramatiska Teatern, hvor han 1864 blev ansatt som instruktør og i 1865 blev første instruktør

Ludvig Oscar Josephson

også ved operaen. Han fratrådte i 1867. Josephson har forfattet, oversatt og bearbeidet en rekke dramatiske verker. Sammen med skuespiller Ahlberg startet han innsamlingen til grunnleggelsen av «De svenska sceniska artisternas hem». I 1873 tilbød Christiania Theaters direksjon Josephson stillingen som chef for Christiania Theater. Alt våren 1871 hadde Bjørnson forhandlet med Josephson om engasjement som intendant under Bjørnson som eventuell chef for Christiania Theater. Dette gikk ikke i orden. Men korrespondansen med Josephson blev tatt op igjen av Christiania Theaters direksjon med den følge at Josephson mottok engasjement som chef og instruktør fra 1. mars 1873 med en årlig gasje av 250 spesiedaler, som efter hvert steg til 8 000 kroner. Før og under hele hans chefstid gikk der høie bølger i pressen for og imot Josephson, rettet mot hans svenske nasjonalitet og ansettelsen av en utlending som leder av den norske hovedscene. Kampen gav sig utslag i en pipekonsert ved opførelsen av «Et Vintereventyr» den 18. februar. Motstanderne pep og ropte «Vekk med utlendingen» og tilhengerne demonstrerte med hissige klappsalver, til gongongen bragte stillhet. Josephson blev imidlertid, og hans før-

Ludvig Oscar Josephson

ste forestilling som chef og instruktør var Bjørnsons «Maria Stuart», som opførtes 5. mars 1873 i ny innstudering. Derefter gikk det slag i slag. Noe intimt samarbeide mellom instruktør og skuespillere kunde det ikke bli på grunn av sprogforskjellen mellom norsk og svensk. Men Josephsons scenetekniske dyktighet, hans evne til å skape liv og fart i masseoptrin og hans sans for detaljer og virkningsfull innramning var helt ukjent her og gjorde sterkt inntrykk på publikum. Teatret fikk et opsving, som steg ytterligere da Josephson grunnla den første faste opera i Norge og åpnet den med Mozarts «Don Juan» med Frits Arlberg i titelrollen 7. november 1874. I de 3½ sesonger Josephson var chef for Christiania Theater fremførte han et imponerende repertoar av såvel norsk som klassisk og samtidig dramatisk litteratur. Hans praktfulle opsetning av «Peer Gynt», som hadde urpremière 24. februar 1876, vakte oppmerksomhet ut over Norges grenser. Stykket gas med de forkortninger som Josephson hadde foretatt og som var sanksjonert av Ibsen og gikk under stormende jubel i alt 37 ganger for fulle hus — en for datiden enestående sukses, som blev stanset ved teaterbranden. Også «Kjærlighedens Komædie», «Fru

Ludvig Oscar Josephson

Inger til Østråt» og Bjørnsons «En Fallit» blev opført første gang på Christiania Theater under Josephson. Efter branden i Christiania Theater 15. januar 1877 ophørte operaen, og ved sesongens slutning fratrådte Josephson som chef. Det var et verdifullt og interessant repertoar Josephson førte frem i sin korte cheftid med flere førsteopførelser og tallrike nyinnstuderinger av norske stykker — i alt 31. Dessuten 6 skuespill av Shakespeare, 3 av Molière, Sheridan, Goethe, Schiller, Oehlenschläger o. m. a. Operaen spilte med fremragende solister og sikkert orkester, kor og ensemble verker av bl. a. Mozart, Beethoven, Gluck, Gounod og Wagner, i alt 21. Ludvig Josephson døde i Stockholm 29. januar 1899.

Johannes Brun

1832—90

Johannes De Fine Brun debuterte i Bergen 2. januar 1850 på Ole Bulls nystiftede «Det norske Theater». Her var han til 1857, da han blev knyttet til Christiania Theater, hvor han blev til sin død.

Johannes Brun var trønder, født i Værdalen på gården Mo 1832. Hans far var proprietær, hans mor var født Olberg. Johannes var 5 år da hans far døde. Hans mor giftet sig senere i Bergen og bosatte sig der. Efter å ha vært i lære hos litograf Bucher i 6—7 år og stadig lengtet mot teatret var han den første som meldte sig, da Ole Bull i 1849 samlet krefter til det unge norske teater i Bergen.

Her debuterte han 2. januar 1850 som Henrik i Holbergs «Den Vægelsindede». Han gjorde straks overordentlig lykke og beholdt sin stilling som publikums yndling helt til han i 1857 gikk over til Christiania Theater. I Bergen spilte han 185 roller. I takk-

Johannes Brun

nemlighet skjenket bergenserne ham midler til en utenlandsreise, hvor han studerte skuespillkunst — vesentlig i Wien. — Alle vet hvilken overordentlig betydning Johannes Brun har hatt for norsk scenekunst. Hans geni spente over et stort område, fra farsen til skuespillet. Den egentlige kjerne i Johannes Bruns begavelse som gjorde ham så stor som kunstner, var den dype, gjennombeåndede, varme humor, som foruten sin saftige komikk også hadde plass til menneskelig sympati og forståelse av den skikkelse han skulde fremstille og forsvare.

Han nådde ofte i sin enkle, naturlige form inn i tilskuernes hjerter, til det høieste en scenisk kunstner kan nå: et smil gjennom tårer. — Over sin komikk drysset han en gnistrende gullregn av vidd og humør — som i Daniel Heire i «De unges Forbund», hvor hele publikum satt i en frydefull jubel over hver replikk — ikke minst over de giftige satiriske. Og en rolle som Michel Perrin var fylt av det festligste troskyldige lune, som i det øieblikk han ser sig forrådt, avløses av den dypeste sorg — stor i sin enkle, såre smerte. Han var festlig som Jeppe, overdådig i sine inspirerte muntre innfall. Men i neste akt, i scenen hvor han tror han

Johannes Brun

skal straffes med døden, blir hans Jeppe tragisk. Han sitter på møddingen og binder på sig hosebåndene, mens han gjør op sit usle trellelivs fasit. Han finner ingen som vil savne ham — uten én «Farvel Fairfax, min tro hund» — der mistet man smilet. Blandt de 362 roller som Johannes Brun nådde å spille, var naturligvis mange små og ubetydelige. Av hans allsidige repertoar skal her kun nevnes enkelte forskjelligartede typer — alle mesterverker av Bruns skuespillkunst:

Ole i «Abekatten», Klokker Link i «Ja», Klokker Link i «Nei», Martial i «Reisen til China», Calchas i «Den skjønn Helene», Nonancourt i «En italiensk Straahat», Christen i «Gjenboerne», Tanne i «Hun skal debutere», Onkel Bræsig i «Landmandsliv», Trop i «Recensenten og Dyret», Jeppe i «Jeppe paa Bjerget», Jacob i «Jacob von Tyboe», Vielgeschrei i «Den Stundesløse», Per Degn i «Erasmus Montanus», Herman von Bremen i «Den politiske Kandestøber», Argan i «Den indbildt Syge», Falstaff i «De muntre Koner i Windsor», Michel i «Michel Perrin», Amtmannen i «De nygifte», Pastor Straamand i «Kjærlighedens Komædie», Gamle Kampe i «Det ny System», Brygger

Johannes Brun

Jacobsen i «En Fallit», Turmann i «Geografi og Kjærlighed», Dovregubben i «Peer Gynt» og Gamle Ekdal i «Vildanden».

*

I de av mine første år jeg var samtidig med Johannes Brun på Christiania Theater, hvor jeg mest satt og så alle andre spille, virket han personlig meget reservert. Han deltok sjelden i passieren mellom de andre skuespillere. Han satt taus ved bordet i foyeren med hendene foldet over stokkeknappen og fulgte den som snakket med sine opmerksomme små skarpe øine. Jeg husker bare én gang — han var nettop kommet hjem fra et av sine mange gjestespill i Skandinavien, denne gang i Kjøbenhavn. Han var oprømt over sin sukses og fortalte om sine triumfer der. Noe som især hadde gjort inntrykk på ham var at etter en première med et animert nachspiel var han blitt fulgt hjem av hele selskapet, som bar ham på gullstol og sang. Da han kom inn i sitt hotellværelse fant han festet til hodeputen et avtrykk av en strålende anmeldelse av aftenens forestilling i en av Kjøbenhavns ledende aviser. Bladet utkom først flere timer senere. Han likte den form for kurtise. Når han spilte, satt han alltid i kulis-

Johannes Brun

sen lenge før han skulde inn og ventet på sitt stikkord. En av maskinfolkene bar ærbødig frem en stol til ham og plaserte den der hvor Brun anviste. Han vilde ikke forstyrres når han satt og forberedte sig på sin entré og svarte ofte ikke når man forsøkte å tiltale ham. Men vel kommen inn på scenen var han i full flamme. Han steg som en drage på publikums jubel — hver gang slo han et slag høiere. I femte akt av «Hun skal debutere» tenkte jeg som satt i undren og så og hørte på dette spill: en grad høiere, så smeller det over! Men det holdt, for Brun hadde beregnet stigningen så mesterlig at scenen var slutt i det kritiske sekund — og han gikk ut som triumfator. Som instruktør var han fåmælt og gav kun enkelte, men da utmerkede råd. Han var ofte snild mot mig og tok sig av mig. Engang da fru Wolf var fraværende på gjestespill, fikk jeg på Bruns anbefaling lov til å spille Madam Rundholmen i «De Unges Forbund». Det moret Brun å hjelpe mig til å gi figuren nye pointer, og da jeg ved Reimers-Stensgårds arm viste mig i siste akt med de røde håndledd over de for små hvite glacéhansker og forøvrig flott uthalet i forlovelsesantrekk, kunde jeg dele publikums munterhet over påfunnet med Brun,

Johannes Brun

hvis instruksjon hadde den største del i utfallet. Pointet gikk siden over i tradisjonen, og da fru Wolf etter sin tilbakekomst igjen overtok rollen, var hun så lite smålig at hun fastholdt forandringen med den motivering til mig: «Man er aldri for gammel til å lære.»

Alt hos Johannes Brun virket ekte, hans blikk, hans tonefall, hans bundne varme og hans brede humor. Han kunde «sause» en replikk så den blev saftig, men aldri uappetittlig. Hvor bredt hans spill var, virket han aldri simpel. Hans alvor var overbevisende, hans smil erobrende. Men han var fordringsfull å spille sammen med — og nåde den som forstyrret selv det minste av hans utspekulerte pointer!

I Johannes Bruns seneste år skapte han en av sine mest fullendte skikkelser: Gamle Ekdal i «Vildanden». Premièren var uforglemmelig. Det mektige skuespill gjorde et overveldende inntrykk. Efter sluttscenen gikk jeg storgråtende og ganske betatt frem og tilbake i de stille gatene omkring teatret. Jeg gråt av sorg over dramaets livsskjebner og — av lykke over skuespillkunstens store misjon blandt menneskene.

Johannes Brun døde 7. mars 1890. Han var R.¹ St. O.

Lucie Wolf

1833—1903

Lucie Wolf var født i Bergen av foreldre bankbud Svein Johannesen og hustru. Lucie Wolf debuterte 17 år gammel på Ole Bulls nyoprettede «Det norske Theater» i Bergen 10. november 1850 som Emmeline i «Den første Kjærlighed». Men først ved hennes neste optreden som Emilie i Heibergs «Emilies Hjertebanken» slo hun helt igjennem. Hun var vakker og talentfull, og hver ny rolle blev for henne en ny sukses. Sin klangfulle sangstemme kunde hun utnytte foruten i vaudevillene også i operapartier: Maria i «Regimentets Datter», Susanne i «Figaros Bryllup». Lucie Wolfs kunst hadde et fast tak i publikum, til hvis utkârne yndling hun hørte fra første aften til siste. Hennes djerve friskhet fylte scenen med humør, og hennes klingende latter var uimotståelig. Hun var dog ikke alene soubrette, men med sin smidige naturbegavelse utviklet hun sig med tiden til en fremragende

Lucie Wolf

karacterskuespillerinne. Hun var en dristig og ekte Lona Hessel i Ibsens «Samfundets Støtter», en skarp og ondskapsfull Tante Ole i Bjørnsons «Det ny System» og en stille og varm Fru Tjælde i Bjørnsons «En Fallit» og en feiende Madam Rundholmen i Ibsens «De Unges Forbund». Hun må ha vært fortryllende i sin ungdom med sin musikalske gratie og sitt nydelige ansikt. Charmen i dette beholdt hun til siste sesong på Nationaltheatret, hvor hun som Markisen i «En Caprice» virket frapperende ung og livsfrisk. Hun var arbeidssom og virkelysten og beskjeden i sine livsvaner. Hun sa mig at hun stod op hver morgen kl. 6 og lærte sine roller — uansett om hun hadde spillet aftenen før — og på scenen var hun den sikreste av alle. Lucie Wolf var hjelpsom mot mange, og jeg vet fler enn én ung skuespillerinne som ved hennes initiativ er hjulpet i mangt et knipetak. Hun sendte ansøkninger til skattefoged og politimester og mæcenater om hjelp til gamle fattige folk og lettelser for andre medmennesker og håndsrekninger til unge kunstnere. Hun viste mig den tillit å la mig få lov til å være hennes sekretær i mange av disse tilfelle, og jeg beundret hennes opfinnsomhet i de forskjelligartede henvendelser. Hun citerte Wes-

Lucie Wolf

sel og bibelen og diktet selv når det knep, men alltid sluttet brevet med en spøk som umuliggjorde et avslag. Og fru Wolf var glad som et barn, når fruktene falt i hennes åpne hender og hun gavmildt drysset dem ut videre. «Kom og spis med mig idag, lille Bosse, så skal De se hvad vi har fått» — og jeg blev delaktig i hele gleden. — Som det temperamentsmenneske hun var, hadde hun sine sympatier og antipatier. Hun og Johannes Brun hadde av og til et lite sammenstøt — begge var de forkjælet av publikum, og når de «kappspilte» var det ikke fritt for at bølgene ikke la sig før en stund etterpå. I foyeren var fru Wolf muntrasjonsråd, og hun fant på allverdens pussigheter for å more oss allesammen. F. eks. i «En liten Hex» skal Fanchen hoppe inn av vinduet for å fange en kylling som er fløiet fra henne. Denne kyllingen var til stor glede for fru Wolf, som en aften hadde dyppet noen korn i brennevin og lot kyllingen spise dem. Før den skulde inn satte hun den på bordet i foyeren, hvor den ravet omkring, og mens den var inne på scenen, gjorde den skandale ved å innbille sig at den var hane og forsøke å gale. Fru Wolf lo så regissør Bucher ustanselig måtte ut fra sitt kontor og si: «Hysj da, ikke så høit.» —

Lucie Wolf

Lucie Wolf var naturskuespillerinne. Men ved sin kunstneriske intelligens og sitt strålende lune behersket hun et stort repertoar og var vel på sin tid Norges populæreste skuespillerinne.

Lucie Wolf døde i Kristiania 1903. Hun var dekorert med «Literis et Artibus».

Laura Gundersen

1833—98

Sigvard Gundersen

1842—1904

Laura Sofie Coucheron, f. Svendsen, var født i Bergen 17. mai 1833 av foreldrene lærer Jakob Buchmann Svendsen og Beate Marie Coucheron. Hun debuterte på Christiania Theater 8. januar 1850 som Regisse i Hertz's «Svend Dyrings Hus». Hun var knyttet til dette teater til sin død, undtatt 1870—72, da hun fulgte Bjørnstjerne Bjørnson til «Det norske Theater» i Møllergaten. Gift 1864 med skuespiller Sigvard Gundersen.

Sigvard Gundersen er født i Kristiansand, debuterte 1862 på Christiania Theater, hvor han var ansatt til teatret utvandret til Nationaltheatret, undtatt den tiden hvor han sammen med sin hustru spilte på «Det Norske Theater» under Bjørnstjerne Bjørnson. Han var vakker og blev først anvendt i elskerroller, men utfoldet efter en tids forløp et rikt talent som karakter-skuespiller både i det historiske og det norske samfundsdrama. Hans styrke var en klar og skarp opfat-

Laura Gundersen og Sigvard Gundersen

ning av det sjelelig eiendommelige i en skikkelse og en sikker evne til levende gjenfremstilling. Han arbeidet intenst med sine roller — lette ofte lenge på prøvene før han fikk formet sin figur slik som han ønsket den. Han kjempet med hver enkelt til han seiret. Dette hang kanskje sammen med den eiendommelighet hos ham, at han aldri innstuderte sine roller høit ved utarbeidelsen hjemme. Da måtte det føles fremmed når replikkene først fikk lyd på scenen. Men på premièren var hans skikkelser fullt ferdige og senere alltid like faste.

Som skuespillerinne hadde Laura Gundersen de store dimensjoner. Hun var sin tids største norske tragedienne. Hun fylte rummet helt. Når hun var på scenen så man ikke de andre. Det var ikke slik at hun bredte sig på de medspillendes bekostning — hun var simpelthen så mektig at ingen kom forbi henne. Hennes patos var dyp og flammende, hennes replikk fast og levende, stemmen musikk i alle nyanser, sproget vakkert og dialektfritt. Hennes gådefulle Mona Lisa-smil eiet tusen løfter, og blikket kunde lyne i lidenskap og smelte i ømhet — og fjerne mange mil i stålglans og fornem utilnærmelighet. Hun kunde av og til være ujevn —

Laura Gundersen og Sigvard Gundersen

men aldri uinteressant. Hun spilte ofte «på inspirasjon», det vil si: formen var der, men innholdets belysning skiftet og nyansene var andre. Hun var følgelig ikke lett å spille sammen med. Men når hun spilte sammen med Gundersen, var hun alltid anspent og oplagt — da eiet ikke hennes spill luner. Hun var da så ladet med intensitet, at det følte som hun vilde overføre noe av sin ild til Sigvard for å styrke hans prestasjon og ta ham med sig. — Og fru Gundersen kjempet og led med ham. Det er jo kjent at hun alltid overvar hans scener i den lille skuespillerlosjen i prosceniet. Den gamle gitterlosjen med den lille benken, hvor lærtrekket var så fillet at nøthårsstoppen stod ut i lange bust. Fru Gundersen satt på den lille taburetten bak benken, og den som satt foran fikk føle at Sigvard var på scenen. For fru Laura tok alltid et fast grep i ens arm, og mens hun pustet hørlig, fulgte hun alle nyanser i Gundersens spill så intenst, at fingrene boret sig inn i armen på den hun hadde tak i eftersom spillet steg og falt. Jeg har mangan aften gått hjem med fem blå merker, og da var jeg uenig med Gundersen når han lette efter et eller annet ord i rollen, for da var fru Laura ubarmhjertig.

Laura Gundersen og Sigvard Gundersen

Et lite bevis på hvor hun kunde være åndsnærværende og rådsnar på scenen, når det gjaldt Gundersen: Ved hennes 30 års jubileumsforestilling blev Bjørnsons «Maria Stuart» opført. I scenen mellem Maria og Bothwell som spiltes av Gundersen, ser fru Gundersen plutselig at jarlen har mistet sin ene bakkenbart. Fru Gundersen som visste at han skulde ha en stor scene efter hennes sortie, går uten å betenke sig tvers over scenen og sier sin replikk: «Skjønnhet og styrke har undertiden beseiret mig — råhet aldri.» På «råhet aldri» tok hun et kraftig tak i den gjensittende bart og rev den med et raskt grep løs fra Bothwells kinn. Hun spilte resten av scenen med de røde hår i sin hvitbe-hanskede hånd — men intet menneske lo, og da vakt-soldatene krysset lansene på hennes befaling: «Honnør for dronningen!», var hennes sortie maktfull og kongelig som alltid.

Kun Bothwells ene øie stirret litt desorientert efter dronningen.

Av Gundersens store bærende roller står i første rekke: Harald Jarl i «Sigurds annen flugt», Sigurd i «Hærmændene på Helgeland», Håkan Håkonsson i «Kongsemnerne», Falk i «Kjærlighedens Komædie»,

Laura Gundersen og Sigvard Gundersen

Kong Øystein i «Sigurd Jorsalfar», Generaldirektør Riis i «Det ny System», Grosserer Tjælde i «En Fallit», Biskopen i «Leonarda», Konsul Bernick i «Samfundets Støtter», Byfoged Stockmann i «En Folkefiende», Professor Turman i «Geografi og Kjærlighed», Bothwell i «Maria Stuart av Skotland», titelrollen i «Kjøbmanden i Venedig», Kongen i «Et Vintereventyr» og titelrollen i «Macbeth».

Sigvard Gundersen døde i Kristiansand 1904.

Laura Gundersen var den første norske skuespillerinne i det danske ensemble på Christiania Theater 1850. Hun var den kile som sprengte ut veien for de mange andre som etterhånden erobret Christiania Theater for den norske kunst i et norsk miljø. Og hun var en mektig grunnpille som kunde bære trykket, og steg selv fra opgave til opgave efterhvert som hennes medspillende talte hennes eget sprog. I Ibsen- og Bjørnsonrepertoaret glimret hun som: Inga i «Mellem Slagene», Helga i «Sigurds anden Flugt», Hjørdis i «Hærmændene på Helgeland», Inga fra Varteig i «Kongsemnerne», titelrollen i «Fru Inger til Østråt», Svanhild i «Kjærlighedens Komædie», titelrollen i «Maria Stuart i Skotland» og Leonarda i «Leonarda».

Laura Gundersen og Sigvard Gundersen

I de to dikteres moderne samfundsdræmaer gikk hun inn i en hel rekke nye opgaver: Mathilde i «De Nygifte», Selma i «De Unges Forbund», Fru Wangel i «Fruen fra Havet», Fru Borkmann i «John Gabriel Borkmann» og Fru Riis i «Det ny System». Av hennes Shakespeare-roller: Portia i «Kjøbmanden fra Venedig», Hermione i «Et Vintereventyr» og Lady Macbeth i «Macbeth». Også i den moderne europæiske teaterlitteratur kreerte Laura Gundersen bærende roller. Hun hadde en lett replikk og et underfundig lune som ofte var av stor virkning.

Laura Gundersen døde i Kristiania 1898. Hun var dekorert med «Literis et Artibus».

Henrik Klausen

1844—1907

Henrik Kristen Johan Klausen var født 14. februar 1844 i Kopervik, hvor hans far var landhandler. I 3 års alderen blev han sendt til sin mormor i Bergen, hvor han var til han 13 år gammel blev satt i dreierlære og efterhvert i løpet av kort tid forsøkte sig som urmaker, blokkmaker, salmaker og handelsbetjent uten å finne sig tilfreds i noen av disse fag. Han vilde være skuespiller. Hos besteforeldrene bodde hans tante frøken Sofie Parelius. Hun var ansatt ved Det norske Theater som Ole Bull hadde opprettet i 1850. Gjennem henne kom Klausen i nær forbindelse med scenen, som fra første stund fylte hans sind. Familien vilde imidlertid gjøre ham til en solid håndverker og feste ham med et lærebrev på 5 år i dreierfaget. Klausen rømte hjem til sin far, som omgående sendte ham til Ålesund i håndverkerlære. Der

Henrik Klausen

blev han til han var 16 år. Da kom «Det bergenske teaterselskap» dit på gjennomreise. Klausen fikk vite at der skulde opprettes en teaterskole i Trondhjem. Dit reiste han, debuterte, fikk engasjement og spilte under veiledning av stiftsarkivar Bøgh til 1863, da hans onkel Georg Krohn ansatte ham ved Det norske Theater i Møllergaten i Kristiania. Her blev han bare kort tid, fordi Christiania Theater og Det norske Theater snart efter sammensluttedes. Han fikk dog på Christiania Theater en debut 30. august 1863 i Scribes «Zoe eller den laante Elsker». Men teatret måtte redusere sitt personale, og Klausen var ikke mellom dem som gjenengasjertes. Så drog han til Paris, hvor han i noen måneder fikk anledning til å studere fransk skuespillkunst. Da han kom hjem i 1864 blev han engasjert ved det nylig opprettede Folketheatret i Kristiania og reiste senere i provinsen med dettes personale. Selskapet optrådte også på Dramatiska Teatern i Stockholm. De neste tre år var han ansatt ved den danske direktør Cortos reisende selskap. 1870 engasjerte Bjørnstjerne Bjørnson ham til sitt teater i Møllergaten, og i 1872 fulgte Klausen med over til Christiania Theater, hvor han snart arbeidet sig frem

Henrik Klausen

i første rekke. Understøttet av et fordelaktig sceneydre og vakkert organ og under Bjørnsons inspirerende instruksjon, utfoldet Klausen sine allsidige og smidige evner i hele repertoaret fra farsen, de Heibergske vaudeviller, sangspill og operetter, franske og tyske lystspill til Holberg, Wessel, Ibsen, Bjørnson og Shakespeare. Når undtas lyriske elskere og det store dramas tragiske skikkelser, spilte han på hele registret og skapte mange utmerkede figurer. Hans frodige fantasi drysset vittige innfall over de muntre roller, og hans skarpe iakttagelsesevne tok de borgerlige typer på kornet. Hans Holbergske skikkelser struttet av lune, og i operetten charmerte han med en musikalsk gratie og en vivasitet som tangerte balletten. I de store karakterroller, Shylock og Bisp Nikolas, fikk han godt frem sleskheten, maktsyken og griskheten, men savnet den bakgrunn av pasjon som oppgavene forutsetter. Som Mads i «Kjærlighed uden Strømper» var han festlig. Hans bondelure Lundestad i «De unges Forbund», hans tørre, bekymrede kopist Styver i «Kjærlighedens Komædie» og hans infame Morten Kiil i «En Folkefiende» er gått over i tradisjonen. Klausens største oppgave som skuespiller var vel da han kreerte «Peer Gynt» ved

Henrik Klausen

dette skuespills første opførelse i Ludvig Josephsons direktørtid 24. februar 1876. Premièren var ventet med den største spenning, og suksessen var overveldende. I den kjempesvære titelrolle vant Klausen en stor seier for sitt spill både som den utlengtende fantasi-fylte bondegutten og i stykkets siste halvdel som den blaserte og flossede verdensmann. En vennlig skjebne tillot at Klausen, som første aften spilte sammen med frøken Parelius — som var en uovertreffelig Mor Åse — også spilte rollen som Peer ved frøken Parelius's avskjedsforestilling på Nationaltheatret 24 år senere, 14. mai 1900. Da spilte de to store kunstnere disse roller for siste gang. Det var en uforglemmelig aften. Som kollega var Klausen lojal og underordnet sig i samspillet uten å sprengte sig frem på bekostning av sine medspillende.

På sine årvisse oplesningsturnéer fra Lindesnes til Vadsø var Klausen ventet med lengsel og blev mottatt med begeistring. Med sommeren kom Klausen og bragte liv og humør ved sin mesterlige tolkning av Asbjørnsenske folkeeventyr. Han var uimotståelig når han spenstig sprang frem på podiet. Med et smil som strålte omkapp med ordensdekorasjonen på hans

Henrik Klausen

bryst, løste han latteren med «Fanden i nøtten». Klausen var elsket av sitt store publikum over hele landet.

Henrik Klausen døde i Kristiania 23. november 1907.

Han var R.¹ St. O. og var dekorert med «Literis et Artibus».

Arnoldus Reimers

1844—99

Arnoldus Hieronimus Reimers var født på Alvøen ved Bergen 1844. Hans far var sogneprest til Korskirken Claus Frimann Reimers, hans mor var Severine Lem. Begge nedstammer fra Holberg-slekten. Arnoldus Reimers tok artium i 1865, og to år efter debuterte han på Christiania Theater 20. november 1867 som Stig Hvide i Hertz's «Svend Dyrings Hus» og vakte straks oppmerksomhet ved sin kultiverte fremtreden og sitt dype, klangfulle organ. Hans annen debut var Harald Haardraade i Oehlenschlägers «Væringerne i Miklagard». Han blev Wilhelm Wiehes efterfølger i de tragiske helteroller. Hans høie, kraftige skikkelse bar utmerket de middelalderske kostymer, og replikkene blev naturlige i hans soignerte og følte fremførelse.

Hans store begavelse var mangesidig, og helt fra debuten og til han avsluttet sitt teaterliv, var han en

Arnoldus Reimers

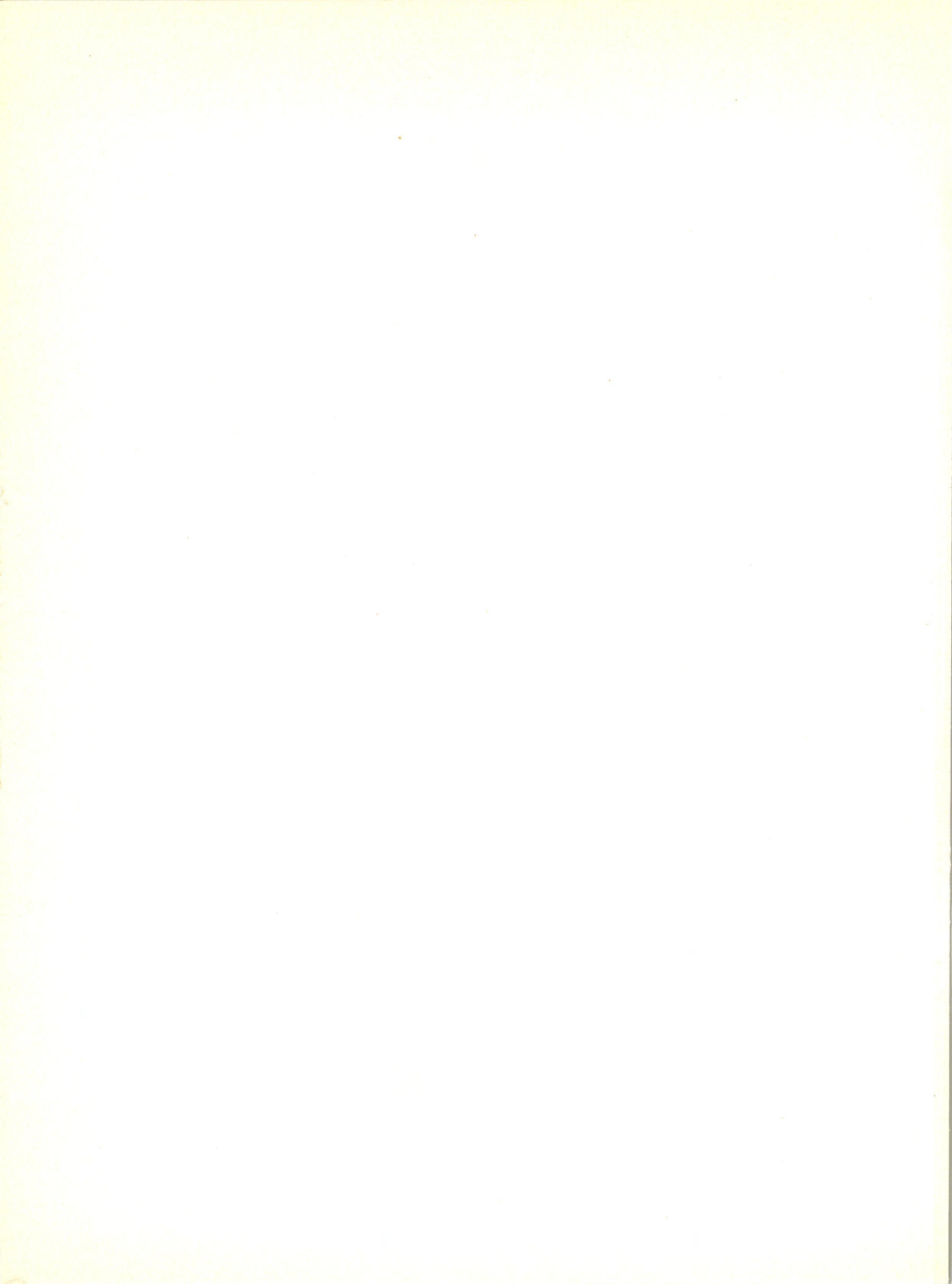
av teatrets oftest benyttede skuespillere. Hans repertoar omfattet tragedien, skuespillet, komedien og lystspillet, hvor han var en vittig og slagferdig resonnør.

I vårt nasjonale drama var Reimers mektig som Ørnulf i Ibsens «Hærmændene på Helgeland» og som Skule Jarl i «Kongsemnerne», og i Ibsens og Bjørnsons nutidsskuespill skapte hans ypperlige skuespillkunst levende mennesketyper: Stensgård i «De Unges Forbund», Hjalmar Ekdal i «Vildanden», Dr. Stockman i «En Folkefiende», Ulrik Brendel i «Rosmersholm», Helmer i «Et Dukkehjem», Sannæs i «En Fallit», Sigurd i «Sigurd Jorsalfar». Reimers hadde den lykke å leve i den norske dramatiske gullaldertid, og i et brev til en venn karakteriserer han monumentalt og uigjendrivelig sin og kollegenes betydningsfulle livsgjerning. Han skriver: «Skuespillerens kunst er en såre vanskelig kunst, og her hos oss er hans økonomiske stilling mellom tarvelig og bekymringsfull, så han skal just ikke i så henseende bli misunt, blir det visst ikke heller. Og den slekt der vil komme til å suksedere oss på breddene vil i det nye teater i vår med kjempeskritt voksende by, visselig komme til å virke under ganske anderledes gunstige vilkår. Og dog misunner jeg dem

Arnoldus Reimers

ikke, ti i vår lodd falt det å skape våre store samtidige Ibsens og Bjørnsons storslagne dramatiske figurer — la så den kommende generasjon enn leve som prinser i herlighet og glede, *de* skal dog komme til å misunne *oss*, ti de må bygge på den tradisjon vi har skapt, bygge videre — men på våre skuldre.»

Arnoldus Reimers optrådte siste gang 27. august 1897. Han døde i Kristiania 13. mai 1899.

Hjalmar Hammer

1846—96

Hjalmar Hammer var født i Egersund 16. november 1846. Han debuterte 12. januar 1870 på Christiania Theater. Han spilte Tadeo i Hertz's «Den Yngste», og den unge, vakre, treogtyveårige student blev mottatt med sterkt bifall av publikum, som i ham hilste vår scenes første norskfødte elsker. Dette rollefag kunde sies å ha stått ubesatt siden Wilhelm Wiehe forlot teatret. Hammer, hvis debut var meget vellykket fortsatte i et langt tidsrum som teatrets eneste representant for elskerfaget, men samtidig fikk han også anledning til å spille store karakterroller: «Hamlet», «Romeo», «Ruy Blas». Og i vårt nasjonale drama kreerte han Gregers Werle i «Vildanden», Dr. Rank i «Et Dukkehjem» og Hagbart i «Leonarda». Etter — på en kort avbrytelse nær — å ha vært knyttet til Christiania Theater i 22 år, måtte han i 1892 forlate scenen på grunn av helbredshensyn. Hjalmar Hammer døde 29. mai 1896.

Hjalmar Hammer

En februar dag i 1896 gikk Johan og jeg iland i Egersund for å ta jernbanen over Jæderen til Stavanger, hvor vi på vår turné skulde spille neste aften. I det forrykende snevær var der få mennesker på bryggen. Men litt bortenfor på en liten knaus stod en skikkelse, hvis ansikt jeg syntes jeg skulde kjenne. På veien oppover til hotellet kom han bort og hilste på oss. Da så jeg hvem det var: Hjalmar Hammer. Den forgudede elsker, som på Christiania Theater i så mange år bar alle lyriske hovedroller — fra Darnley til Hamlet. Han hadde få år i forveien måttet trekke sig tilbake på grunn av en ondartet hudsykdom, som hadde fart onskapsfullt frem med hans fornemme ansikt. Men de store, deilige øinene med det sjelfulle blikk var de samme, og jeg fikk et sjokk av medfølelse da de møtte mine. Han levet nu i Egersund hos sin gamle far. Han hadde sett i avisen at vi skulde gjeste Stavanger og hadde tenkt sig, at vi i det overhendinge vær vilde reise over land det stykke vi kunde. Derfor var han møtt op for å spørre om vi ikke likeså godt kunde bli over til neste morgen og gi en forestilling her samme aften, så vilde han forsøke å få bekjentgjort dette for Egersunds publikum, og han vilde påta sig å ordne alt med

Hjalmar Hammer

lokale og arrangement med scenen. Vi som var glad over å få en pust og kanskje en beskjeden inntekt også, tok med takk imot tilbudet, og Hammer syntes å glede sig over sine opgaver. Vi drog til byens eneste hotell, som dengang var meget primitivt. Utover dagen blev været stadig verre, så Johan og jeg trodde ikke det var mulig å drive en Egersunder ut av sitt hi. Men da vi om aftenen hadde kjempet oss frem til ungdomsforeningens sal hvor forestillingen skulde foregå, møtte Hammer oss med: «Alle plasser optatt.» Han førte oss op på «scenen», som var så stor som et middels biljardbord. Men interiøret var fint og smakfullt. Jeg har en mistanke om at de få møbler som kunde rummes der, var fra hans far, gamle sorenskriveren. Og som forteppe var ophengt to store dyprøde portiører, som kunde trekkes fra og for. Ved teppet satt Hammer — han vilde ikke overlate det ansvarsfulle hverv til noen annen. Jeg tenkte: undres om du ikke lengter så hett til din elskede Thalia, at du må være henne nærest mulig — selv i disse mer enn beskjedne forhold. — For Johan og mig, som før hadde spilt sammen med Hammer og sett ham i sitt rike talents hele glans gå fra opgave til opgave tiljublet av publikum og presse,

Hjalmar Hammer

var denne aften uendelig vemodsfull. Og ved å se ham sitte i den mørke kroken og passe forteppet, mens han fulgte vårt spill med intens interesse og brennende øine, fikk jeg ofte mine muntre replikker på tvers i halsen, og gråten kom op isteden.

Da forestillingen var forbi, og Hammer hadde trukket teppet for siste gang, gikk vi alle tre inn i et lite værelse ved siden av «teatersalongen». Der var murvegger, ingen gardiner og iskoldt. Johan hadde — jeg vet ikke hvorledes — skaffet en flaske champagne, og han sa noen varme ord som takk for god assistanse. Men stemningen tok oss alle sterkt — og for mig iallfall kjentes vinen bitter. Hammer sa ikke stort — Christiania Theater blev overhodet ikke nevnt. Men da vi skiltes, sa han farvel med det kjente såre smilet om den skjønne munnen, som vi husket fra de deilige stunder i en forsvunnen fortid.

Og han var ikke mer enn 49 år. Hjalmar Hammers skjebne er den mest tragiske skuespillerskjebne jeg kjenner.

Johanne Juell

1848—82

Johanne Regine Juell, f. Elvig, var født i Bergen 17. oktober 1848. Hun debuterte som ganske ung ved «Det norske Skuespillerselskab», som da vekselvis spilte i Bergen og Trondhjem. I 1866 blev hun engasjert ved det nyoprettede Folketheater i Christiania. Ved sin debut som Marie i folkekomedien «En Haandværkers Kone» blev Bjørnstjerne Bjørnson opmerksom på henne og ansatte henne ved Christiania Theater, som han dengang var chef for. Johanne Juell var meget intelligent, i høi grad energisk og hadde et stort og rikt talent, som blev benyttet fra vaudevillen til det antikke drama: Lisbeth i «En Søndag paa Amager», Athanasia i «Hun skal debutere», Valborg i «En Fallit», Aagot i «Leonarda», titelrollene i de franske skuespill «Dora», «Froufrou» og Toinon i «Gnisten». I det klassiske drama: Messalina i «Arria og Messalina», Julie i «Romeo og Julie», Jeanne d'Arc i «Jom-

Johanne Juell

fruen fra Orleans». Hun var ved Christiania Theater til sin død 29. april 1882.

Johanne Juell (senere Reimers) hadde et utmerket sceneydre, megen kvinnelig charme, sorte strålende øine, et ildfuldt temperament og en levende, sensibel munn. Nesten alle roller «kledte» henne, og fra første aften hadde hun alltid publikum med sig. Døden tok henne da hun stod høiest i utfoldelsen av sitt praktfulle talent. Bare 34 år gammel måtte hun gå bort fra livet og fra det som var mere for henne: teatrets liv med dets hissige tempo, dets bølgende, lidenskapelige, vekslende stemninger, med dets smil og tårer, skuffelser og jubel. — Jeg tenkte ofte på hvor liten tid fru Juell måtte få til å leve privat. Jeg syntes hun var alltid på teatret, enten på prøve eller på forestillinger. Når hun skulde bruke noen timer på å lære inn alle de kjemperoller hun ustanselig spilte, måtte det bli få igjen for privatlivet. Og når Christiania Theater var lukket i ferien, spilte hun flere somre sammen med noen få kolleger i det gamle Tivoli Theater, som de hadde leiet og hvor de delte nettoen. Den blev ikke stor — iallfall ikke så stor at fru Juell kunde undgå selv å sette sammen og sy sine kostymer utenfor teatertiden.

En dag hadde jeg kjøpt en liten blomst på torvet og gikk op i Voldgaten, hvor fru Juell bodde, med min gave. Jeg fant henne sittende i den lille stuen beskjeftiget med å sy fast gule krøller i en parykk, som hun skulde benytte om aftenen i «Min Rose i Skoven». Fru Juell var den mest varmlodige kunstnerinne ved Christiania Theater. Hennes temperament kunde undertiden sprengte opgavene — hun spilte rollen i én pust. Man fikk ikke tid til å reflektere før etterpå. Hun gav sig alltid helt på scenen. Hennes naivitet som ingenue kunde virke litt for bevisst — men sprudlende frisk. Hennes unge elskende kvinner var kanskje litt for svulmende, men brusende og berusende *unge*. Hennes kraft kunde være tøilesløs og vilt lidenskapelig — men alle hennes figurer var sprengfylt av talent og fantasi.

Hun utvikledes med opgavene i Ibsens og Bjørnsons skuespill, og i en av sine siste roller, Nora i «Et Dukkehjem», var hun merkbart moden og avklart. — Nora har aldri senere vært spilt lykkeligere, inderligere, mere angst og mere forstenet — da hun på premièreaftenen gikk ut av scenen, kjente vi alle den følelsen: «Hvorledes kan her hjelpes?» — og Ibsen hadde nådd sitt mål.

Fru Juells energi var imponerende. Siste gang spilte

Johanne Juell

hun — dødssyk — Susanne i «Den kjedelige Verden». Det var i februar 1882 ved en festforestilling for det nygifte kronprinspar. Inne på scenen var hun strålende munter og livsfrisk, men hver gang hun kom springende ut, fulgt av publikums jublende applaus, så jeg henne klamre sig til en kulisse og vri sig i smerte.

Så måtte hun gå tilsengs, men orket ikke være borte fra teatret. Den dag da «Gjengangere» kom ut, var hun en liten stund nede i garderoben. Hun stod i døren sortklædt og blek og sa bare: «Hvor forferdelig — ikke et livsens lyspunkt i hele stykket.» Et par dager etter deltok hun i en prøve på «Kongsemnerne», hvor hun spilte Margrete. Jeg satt i parkett og fulgte prøven og beundret den varme og inderlighet som fylte hennes spill. Men etter at hun hadde nynet den lille vuggevisen, sank hun plutselig ned på gulvet og gråt stille og ustanselig. Reimers som stod i kulissen og ventet på stikkordet, skyndte sig inn til henne og løftet henne op. Jeg hørte henne si: «Jeg kan ikke mere — hjelp mig hjem, er du snild.»

Da Johanne Juell-Reimers førtes ut av scenen den formiddagen, sluknet en flamme i templet for Thalia.

Hun var dekorert med «Literis et Artibus».

Sofie Reimers

1855—1932

Sofie Reimers var født i Bergen 19. august 1855. Faren var sogneprest Claus Frimann Reimers, moren var Severine Lem. Begge foreldrene nedstammer fra Holberg-slekten. Sofie Reimers debuterte på Bergens nationale Scene 1879, gikk etter to sesonger til Christiania Theater og fulgte dettes personale til Nationaltheatret 1899. Hennes statelige ydre og vakre sprog gjorde henne selskreven til de representative roller som f. eks. de bærende kvinneroller i «Væringerne i Miklagard» og i «Götz von Berlichingen». Dessuten var hun med sitt rike lune utmerket i lystspillet. Hun foretok flere studiereiser til London, Paris og Wien. På Nationaltheatret kreerte hun Rebekka West i «Rosmersholm» og spilte bl. andre tragiske roller: Fru Alving i «Gengangere» og Sigrid i «Kongsemnerne». Senere gikk Sofie Reimers over i det komiske fag og skapte her med sitt kostelige humør en serie fortrin-

Sofie Reimers

lige figurer: Geske i Holbergs «Den politiske Kandestøber», Grethe i Wessels «Kjærlighed uden Strømper», Fru Riis i Bjørnsons «Det ny System» og Frøken Skjære i Ibsens «Kjærlighedens Komedie».

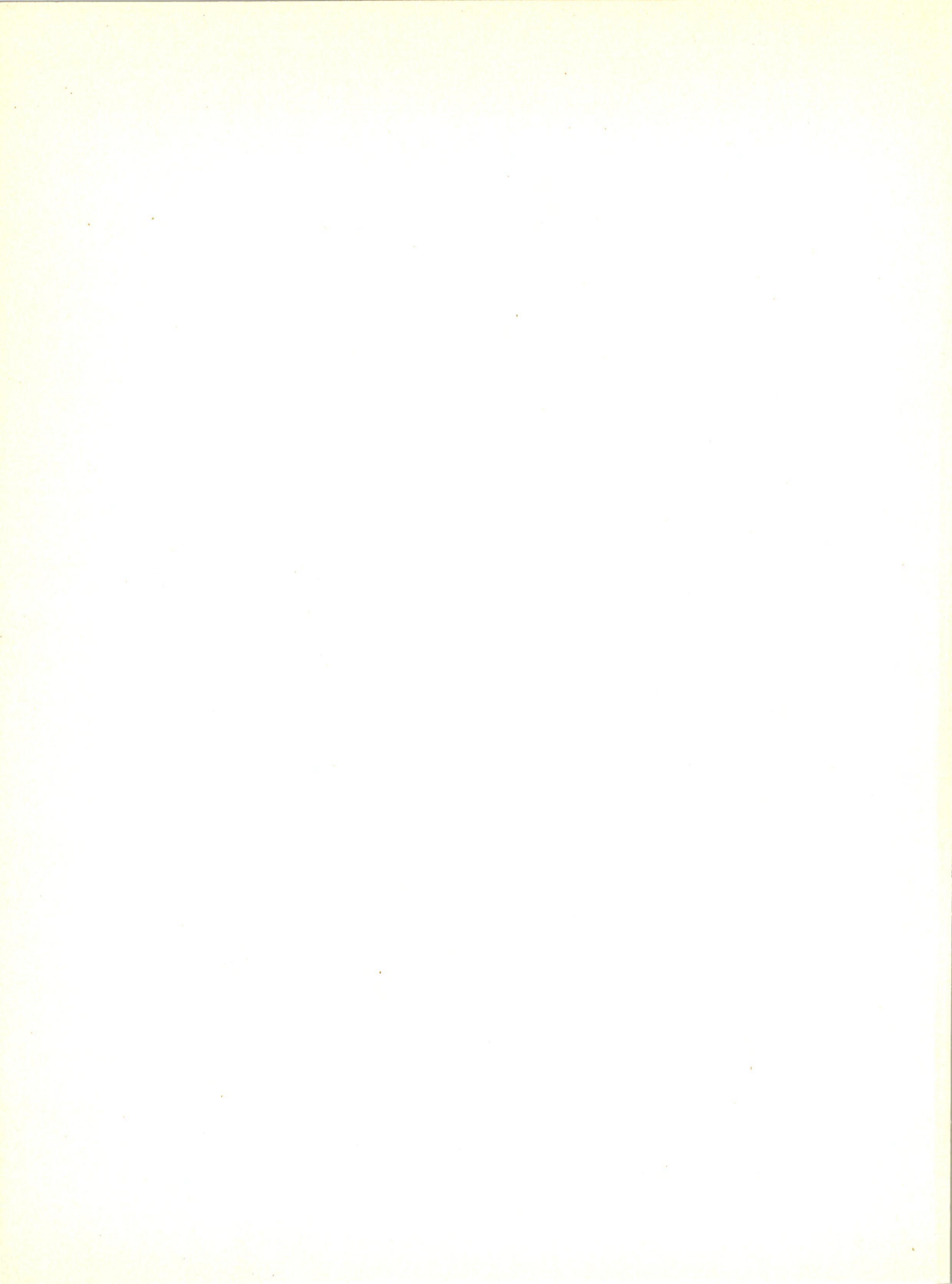
Sofie Reimers døde i Oslo 19. april 1932.

Utgitt: «Teaterminder» (Cammermeyers Forlag),
Kristiania 1919. Fortj.med. I.

Christian Fahlstrøm

1859—94

Christian Fahlstrøm var født i Trondhjem 1859 av foreldre farverieier Johan G. Fahlstrøm fra Linköping, Sverige, og Anna Alette Havnes, hvis slekt var fra Nordland. Han studerte først ved Den Tekniske Skole og tok samtidig privatundervisning i sang og fiolin, men opgav studiene for musikkens skyld. Han reiste til Stockholm og blev elev i sang og fiolinspill ved Kgl. musikaliska Akademien. 1882—83 studerte han sang med operasanger Frits Arlberg, Paris. Vinteren 1885—86 var han med ved opprettelsen av den første norske opera på Tivoli Theater i Kristiania. Her blev han den bærende kraft på mer enn én måte — han støttet det vanskelige foretagende også pekuniært så langt hans — og hans mors — evne rakk. Han sang her Kaspar i «Jægerbruden», Germont i «Traviata», Toreadoren i «Carmen». Han var en elegant og vakker «Don Juan», en statelig og sympatisk

Christian Fahlstrøm

konge i «Lohengrin», og i de operaer som blev opført i den norske operas korte levetid, gjorde han utmerket fyldest med sin klangfulle velutdannede baryton, sitt statelige utseende og sin musikalske utførelse av partiene. Da den norske opera måtte innstille, reiste han tilbake til Stockholm, hvor han virket som første-fiolinist et år, 1887—88. Så avanserte han op på scenen og i sesongen 1888—89 sang han der bl. a. Mefistofeles i Gounods «Faust» og titelrollen i Boïtis «Mefistofeles». I 1893 gjestet han på Christiania Theater bl. a. som Kaspar i «Jægerbruden» og Mefistofeles i Boïtis opera av samme navn.

Christian Fahlstrøm var en begavet og sympatisk kunstner. Hans bane blev altfor tidlig brutt — han døde i desember 1894 — kun 37 år gammel.

Constance Bruun

1863—94

C onstance Bruun debuterte på Christiania Theater 24. november 1882 som Toinon i Paillerons «Gnisten». Hun erobret straks ved sin debut både publikum og kolleger ved sin sjelfulle ynde, sitt talent og sin personlige charme. Hennes begavelse var av en særegen åndig art, derfor lyktes best for henne de kyske, uberørte, jomfruelige skikkelser. Hennes store blå øine strålte av varme og renhet, og den fine munnen kunde beve i smerte og smile i ømhet, og hennes latter var så perlende frisk og smittende, at den rev alle med sig. Og som kamerat var hun elskelig, opofrende og sann. I de altfor få år hun tilhørte scenen fikk ikke teatermiljøet tid til å forderve noe i hennes karakter. Jeg vet ingen norsk kunstnerinne som har efterlatt sig et mere uplettet minne.

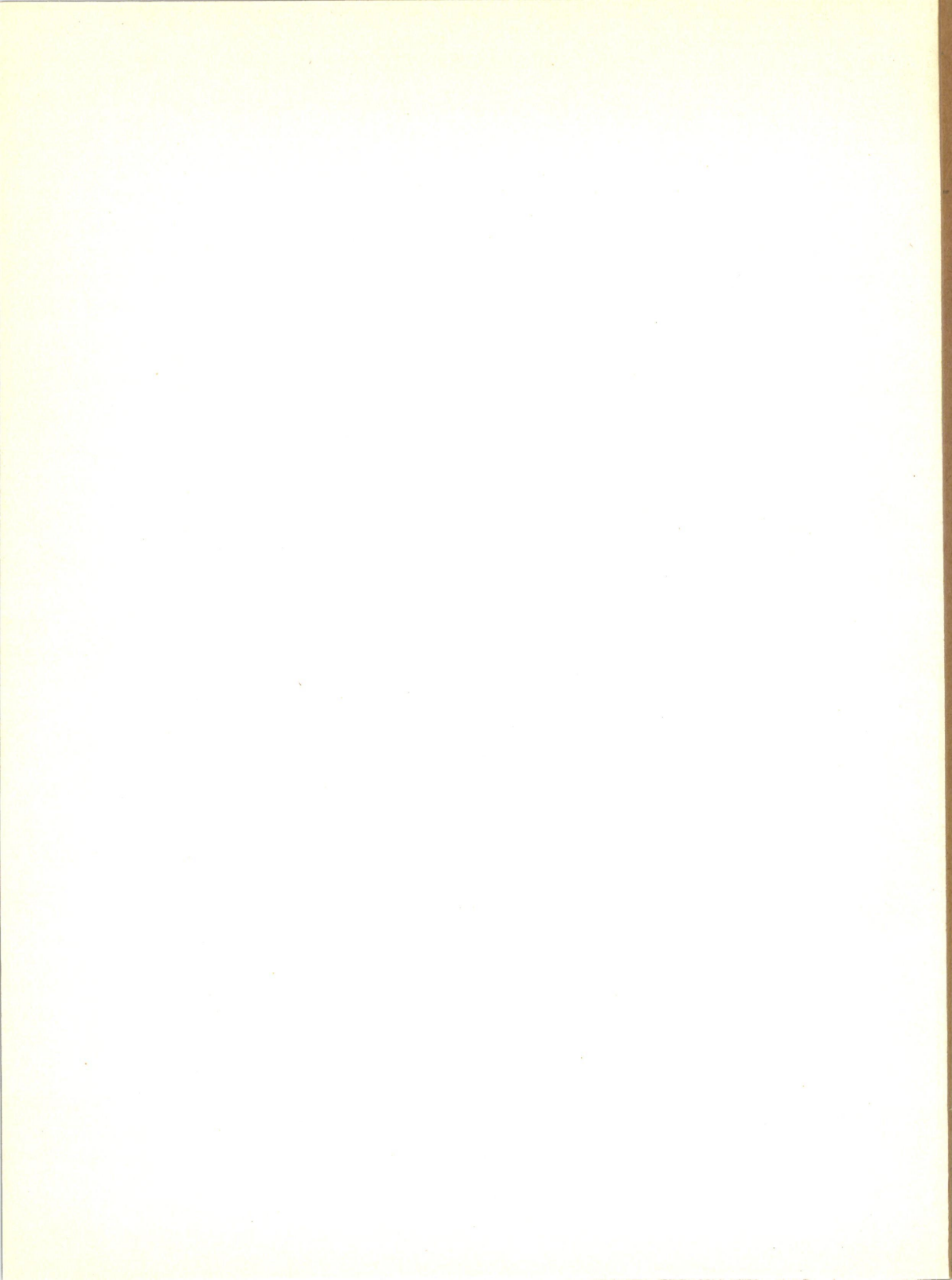
Hun var også blandt de unge som satte livet inn på sin kunst. Hver opgave var en kamp for henne,

Constance Bruun

men nesten hver blev også en seier. Det var umulig ikke å bli inntatt av hennes person, og selv der hvor man så hennes begrensning — som «Hedda Gabler» f. eks. — bar man over med det som manglet og gledet sig over det hun gav. Hun spilte Audhild i «Sigurds anden Flugt» så fylt av poesi, at det stod glans av skikkelsen utover stykket, og finnepiken i «Sigurds Hjemkomst» med en eventyrlengsel som betok. De mange ungpikeroller i franske lystspill flatterte hun med sitt fine skjelmeri og sin vittige replikk. Og i elskerinneroller kunde hennes skjønne stemme bølge i alle stemninger. Constance Bruun var yndens og renhetens representant på scenen — og hun er ikke erstattet.

Dagmar Møller

Dagmar Møller, f. Bosse, er født i Christiania 19. desember 1866. 15 år gammel reiste hun til Stockholm sammen med sine foreldre som bosatte sig der. Hun meldte sig til prøve i sang på Kgl. musikaliska Akademien og blev — til tross for sin unge alder — antatt som elev. Der gjennemgikk hun elevskolen fra 1882—87. Hun debuterte på Den kgl. Opera 3. juni 1887 som Rose Friquet i «Villars Dragoner». Etter sin debut blev hun engasjert ved operaen og var der 1887—89 og 1892—94. I mellemtiden studerte hun sang hos Madame Artôt de Padilla i Paris. Blandt hennes roller: Mignon, Jolantha, Rose Friquet, Den sorte Domino, Granadas Datter, Kongen har sagt det, Den hvite Frue, Regimentets Datter, Pappagena, Postillonen, Euridike, Cherubino, Alphyddan, Zerlina, Bastienne. I tiden 1901—26 var Dagmar Møller ansatt i den ærefulle stilling som lærerinne i sang og i operaklassen som dramatisk instruktise ved

Dagmar Møller

elevskolen. Hun blev senere valgt til medlem av Akademien.

Ved den store nordiske musikkfest i Stockholm 1897 var Dagmar Møller representant for Sverige, Norge og Russland ved kammermusikkonsertene med roman-ser. Hun har også oftere fremført nordisk musikk i Danmark, Tyskland og Frankrike. Dagmar Møller har gjestet på Christiania Theater 1888 som Siebel i «Faust», 1891 som Adèle i «Den sorte Domino», 1892 som Madeleine i «Postillonen fra Longjumeau», 1893 som Camilla i «Zampa» og på Centralteatret i Kristiania 1898 i en konsertavdeling.

Dagmar Møller var sin tids betydeligste romanse-sangerinne i Skandinavia. Hennes stemme var en høi lys sopran med en sølvaktig glans, som sammen med hennes sjelfulle foredrag virket helt betagende. Hennes tekstuttale var mønstergyldig. Edvard Grieg har tilegnet henne «Haugtussa-sangene». Komponistinnen Agathe Backer-Grøndahls sønn, pianisten Backer-Grøndahl sier i et interview i «Aftenposten» 19. september 1941:

Intervieweren spør mig om fru Nina Grieg som sangerinne, og jeg svarer:

Dagmar Møller

«Hun var fullkommen. Hun og Eva Nansen og Dagmar Møller, født Bosse. De sang med sjelfullhet og en fantasi som jeg sjelden har hørt make til siden! — I et brev til mig av 17. juli 1943 tilføier hr. Backer-Grøndahl: «Fru Dagmar Møllers sang står for mig helt uforglemmelig. Så inspirert og temperamentsfullt, så dramatisk og fantasifullt har jeg sjelden hørt min mors sanger sunget. De mere lyriske romanser sang hun med sjelden poesi og følsomhet, og samtidig friskt og usentimentalt — så helt naturlig.

Min mor anså Nina Grieg, Eva Nansen og Dagmar Møller som de beste interpreter av sine sanger og talte alltid om dem med den største beundring.»

Dagmar Møller er tildelt følgende utmerkelser:

Konservatoriets store Jeton, Literis et Artibus og Jenny Linds medalje i sølv (sjelden utdelt).

Av tilegnelser nevnes:

Grieg: Haugtussa. A. Backer-Grøndahl: Barnets vårdag. Julius Bechgård: Otte viser og sange. Julius Stenberg: Fire forskjellige hefter. W. Peterson-Berger: Älven till flickan (med orkester). Emil Sjögren: Sådan är livet. Tor Aulin: Sex serbiske sange. Adrion Dahl: Fem forskjellige hefter. Karl Valentin: Sälv,

Dagmar Møller

säv susa. Sigurd v. Koch: Barnesange. A. Ekenberg:
Rida, rida ranka. Elfåker: Sakta glider båten. Gösta
Geijer: To sange. Mr. de Nevers: La merle à la Glu.
Paris m. fl.

LITTERATUR

- K. A. Winter-Hjelm: Av Kristiania Theaterliv. 1875.
T. Blanc: Christiania Theaters Historie. 1899.
Dansk biografisk Leksikon. 1939.
Salmonsens Konversationsleksikon. Kjøbenhavn 1899.
Alma Fahlstrøm: To norske skuespilleres liv. Oslo 1927.
A. Juliane Hopstock: Familierne Garmann etc. Bergen 1876, s. 49.
T. Blanc: Norges første nationale Scene.
Olaf Almquist: Johannes Brun. Kristiania 1898.
Illustreret norsk Konversationsleksikon. Bind III. Oslo 1909.
Sofie Reimers: Teaterminder. Kristiania 1919.
Hvem er hvem? Kristiania 1812—30.

INNHold

	Side
Jean Peter Louis Nielsen 1808—1900	5
Christian Jørgensen 1812—69	9
Sofie Parelius 1824—1901	15
Georg Herman Krohn 1831—70	21
Ludvig Oscar Josephson 1832—99	27
Johannes De Fine Brun 1832—90	33
Lucie Wolf 1833—1903	41
Laura Gundersen 1833—98	47
Sigvard Gundersen 1842—1904	49
Henrik Kristen Johan Klausen 1844—1907	57
Arnoldus Hieronimus Reimers 1844—99	65
Hjalmar Hammer 1846—96	71
Johanne Regine Juell, f. Elvig, 1848—82	77
Sofie Reimers 1855—1932	83
Christian Fahlstrøm 1859—94	87
Constance Bruun 1863—94	91
Dagmar Møller, f. Bosse, 1866	95

Trykt i
Det Mallingske Boktrykkeri

Magasin

920 Fahlstrøm, Alma
Syttten portrettmedaljonger
ex 1

NARVIK FOLKEBIBLIOTEK

Avdeling for voksne.

Depotbiblioteket

91sd 17 804

FAMILY STRAIN. 17 PORTRAIT TIME MEDALLION GERN

9220